

travelbook

Podkarpacie

travelbook

Bezdroża

ERGO
HESTIA®

Autorka przewodnika: Nikoletta Kula

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Marta Hamera

Skład: Miron Kokosiński

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Opracowanie kartograficzne: Magdalena Kroczak

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą stock.adobe.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<https://bezdroza.pl/user/opinie/bepod1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-9845-0

Copyright © Helion S.A., 2023

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Podkarpacie

Bezdroża

Spis treści

Atrakcje Podkarpacia 6

Wydarzenia kulturalne 12

Informacje krajoznawcze 17

- Krajoznawcze ABC 18
- Charakterystyka geograficzna 18
- Ukształtowanie terenu 20
- Hydrografia 21
- Szata roślinna 23
- Ochrona przyrody 24
- Społeczeństwo 26
- Na skrzyżowaniu kultur 26
- Powojenne przemiany
ludnościowe 27
- Kuchnia 29

Podkarpacie 31

Przemysław 32

› Twierdza Przemysław 48

Okolice Przemysławia 52

- Cerkiew w Kruhelu Wielkim 52
- Zamek w Krasieczynie 52
- Bolestraszyce 53
- Deskale w Kniażyczach 55
- Fredropol 55
- Kalwaria Pactawska 55
- Dolina Wiaru 56
- Najstarsza cerkiew
obronna w Polsce 57
- Bircza 59

› Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego 60

Lubaczów 64

Na południe od Lubaczowa 67

- Łukawiec 67
- Wielkie Oczy 67

Na wschód od Lubaczowa 69

- Horyniec-Zdrój 69
- Raduż 71
- Podlesie 72

Na północ od Lubaczowa 73

- Cieszanów 73
- Nowe Brusno 74
- Stare Brusno 75
- Gorajec 76
- Narol 77
- Rezerwat Źródła Tanwi 78

Jarosław 113

Na zachód od Jarosławia 91

- Cmentarz żydowski 91
- Zespół pałacowy
w Zarzeczcu 91

Na południe od Jarosławia 91

- Chłopice 93
- Hawłowice Górne 94
- Pruchnik 94
- Atrakcje góry Iwa 96

Dubiecko 97

Bachórzec 99

Na wschód od Jarosławia 100

- Radymno 100
- Chotyńiec 100
- Cerkiew w Młynach 102
- Wysocko 102
- Surochów 103
- Radawa 104

Przeworsk 105

Okolice Przeworska 112

- Sieniawa 112
- Rudka 114
- Kańczuga 115
- Nowosielce 116

Leżajsk 117

Okolice Leżajska 121

- Brzoza Królewska 121
- Torfowisko Suchy Łuk 121
- Pałacyk myśliwski w Julinie 121
- Sokołów Małopolski 122

Łańcut 124

Okolice Łańcuta 130

- Markowa 130
- Medynia Głogowska 131
- Kosina 131

Kolbuszowa 132

Okolice Kolbuszowej 134

- Pałac Tyszkiewiczów w Weryni 134
- Dworek Hupki w Niwiskach 134
- Park Historyczny w Bliźnie 135
- Przeclaw 135

› Atrakcje północnego Podkarpacia 136

Piłzna 138

Okolice Piłzna 141

- Osada Słowiańska
w Strzegocicach 141
- Dębica 141
- Wieża widokowa w Głobikowej 143
- Zawada 143
- Stobierna 144
- Góra Śmierci w Paszczynie 145
- Ropczyce 145
- Sędziszów Małopolski 146
- Lubzina 146

Rzeszów 147

Okolice Rzeszowa 159

- Wieża widokowa na Magdalence 159
- Spyw kajakowy Wistokiem 159
- Podrzeszowskie winnice 159
- Tyczyn 159
- Błazowa 160
- Spyw Sanem z Dynowa 162
- Sołonka 163
- Boguchwała 163

Strzyżów 164

Na zachód od Strzyżowa 166

- Dobrzechów 166
- Wiśniowa 167
- Stęпина 167
- Fryszak 168
- Lubla 168
- Wielopole Skrzyńskie 168
- Brzeziny 169

Na wschód od Strzyżowa 170

- Czudec 170
- Gotycki kościół w Połomi 170
- Niezwykłe malowidła w Niebylcu 170
- Zabytkowy kościół w Domaradzu 171
- Jasienica Rosielna 171
- Blizne 172
- Brzozów 173

Jaśło 174

► Podkarpackie winnice 180

Okolice Jaśła 182

- Rezerwat Goleisz 182
- Kołaczyce 182
- Liwoc 183
- Brzyska 184
- Trzcinią 185
- Cieklin 186
- Dębowiec 188
- Wrota do Beskidu Niskiego 188

Krosno 189

Okolice Krosna 196

- Korczyna 196
- Czarnorzeki 197
- Rezerwat przyrody Prządki 197
- Ruiny zamku Kamieniec 198
- Wodospad Trzy Wody w Komborni i winnica 198
- Dwór w Komborni 199
- Kościół w Krościenku Wyżnym 199
- Haczów 199
- Miejsce Piastowe 200
- Iwonicz 200
- Rymanów 201
- Rymanów-Zdrój 202
- Besko 202
- Przełom Wisłoka 203
- Bóbrka 204
- Żarnowiec 206
- Kopytowa 206

Beskid Niski 207

Atrakcje wschodniej części Beskidu Niskiego 208

- Wieża widokowa na Grzywackiej Górze 208
- Diabli Kamień koło Folusza 208
- Krempna 208
- Kotań 209
- Świątkowa Wielka 210
- Nieznajowa 211
- Grab i Wyszowatka 211
- Ożenna 211
- Wieża widokowa na szczyście Wysokie 211
- Chyrowa i największy wodospad 212
- Dukla 212
- Zawadka Rymanowska 214
- Zydranowa 214
- Jaśliska 215
- Wisłok Wielki i Pasma Bukowicy 215
- Komańcza 216
- Turzańsk 216
- Rzepedź 217

Sanok 218

Okolice Sanoka 225

- Czerzeż 225
- Strachocina 225
- Mrzygłód 225
- Dobra Szlachecka 225
- Ulucz 226
- Góra Sobień 226
- Zagórz 226

Lesko 230

Okolice Leska 232

- Kamień Leski 232
- Uherce Mineralne 233
- Wańkowa i okolice 235

Bieszczady 236

Atrakcje przy małej pętli 236

- Hoczew 236
- Berezka 237
- Myczków 237
- Polańczyk 237
- Solina 238
- Myczkowce 238
- Górzanka 238
- Bukowiec 238
- Czarna Górna 239
- Ustrzyki Dolne 239
- Równia 239

► Przyroda Bieszczadów 240

Atrakcje przy dużej pętli 244

- Baligród 244
- Cisna 245
- Wetlina 245
- Ustrzyki Górne 246
- Muczne 246
- Smolnik nad Sanem 248
- Lutowiska 248

Indeks 250

Legenda 253

Przemysły

Jedno z najstarszych i najpiękniejszych polskich miast, położone na styku Europy Zachodniej i Wschodniej, na pograniczu Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego, na stokach wzniesień po obu stronach Sanu. Bogata w zabytki stolica dzwonów i fajek. Miejsce, gdzie historia pisze się każdego dnia, a współczesność czyni przestrzeń coraz wygodniejszą.

Śródmieście

★ Zamek Kazimierzowski

Wzgórze Zamkowe góruje nad miastem, wznosząc się 60 m ponad dolinę Sanu. Romańskie budowle pierwszych Piastów powstały tu już we wczesnym średniowieczu (ich relikty eksponowane są na dziedzińcu). W czasach Kazimierza Wielkiego drewniane fortyfikacje ruskiego grodu zastąpiono mурowanymi umocnieniami. Zamek był siedzibą przemyskich kasztelanów i starostów oraz zatrzymujących się tu królów Polski. Podczas kolejnych

przebudów zyskał formę renesansowej bastei (w poł. XVI w. za sprawą starosty Piotra Kmity), arkadowe attyki na wzór krasiczyńskich (w 1. poł. XVII w. z inicjatywy starosty Marcina Krasickiego), a w XIX w. nową oficynę i pseudobarokową dekorację budynku bramnego. W okresie rozbiorów (zamek pełnił funkcję koszar) Austriacy rozebrali zachodnią część założenia z dwiema basztami. W 1885 r. w zamkowym skrzydle utworzono salę teatralną, gdzie do dziś spektakle prezentuje działający od ponad 150 lat **Teatr Fredreum** – najstarszy niezawodowy teatr w Polsce, a prawdopodobnie i w Europie. Otoczony zadbanym Parkiem Zamkowym, obiekt udostępniony jest do zwiedzania. Niewielki **taras widokowy** w parku oferuje panoramę doliny Sanu i północnej części Przemysła. Tuż poniżej bramy prowadzącej na teren parku znajduje się parking seminarny – dojazd krętymi brukowanymi uliczkami Starego Miasta.

Zamek Kazimierzowski w Przemysłu

- www.kultura.przemysl.pl/zwiedzanie-zamku

KLUCZOWE DATY

981 – pierwsza wzmianka o Przemysłu w ruskiej kronice Nestora. Przemysły wraz z Grodami Czerwieńskimi zajęty przez księcia kijowskiego Włodzimierza
1086–1134 – Przemysły stolicą ruskiego Księstwa Przemyskiego
1340 – Przemysły w granicach państwa Kazimierza Wielkiego
1389 – ponowna lokacja miasta na prawie magdeburskim
XV–XVI w. – złoty wiek, wzrost gospodarczy i znacząca rozbudowa miasta
XVII–XVIII w. – powolny upadek spowodowany najazdami oraz przemarszami wojsk

1861 – kolej galicyjska łączy Przemysły ze Lwowem, Krakowem i Wiedniem, niosąc ożywienie gospodarcze miasta
1914–15 – twierdza Przemysły dwukrotnie oblężona przez Rosjan, ostatecznie odbicie przez armię austro-węgierską 3 czerwca 1915 r.
Listopad 1918 r. – polsko-ukraińskie walki o Przemysły
28 IX 1939 – San dzieli Przemysły pomiędzy Ukrainą Radziecką i Generalne Gubernatorstwo
1946–47 – wysiedlenia ludności ukraińskiej

CIĘKAWOSTKA

Domek Ogrodnika

Park Zamkowy, którego początki sięgają 1842 r., uważany jest za jeden z najpiękniejszych parków miejskich w kraju. Jego teren jest bardziej rozległy, niż mogłoby się wydawać. Rozpościera się na powierzchni niemal 20 ha na zachód od zamku. Najbardziej odległy od centrum skraj parku zamyka Wzgórze Trzech Krzyży. Bliżej zamku, na początku ul. Parkowej, stoi Domek Ogrodnika, który wraz z oranżerią i palmiarnią powstał na pocz. XX w. Przed II wojną światową obiekty te były jednymi z największych atrakcji parku.

Muzeum Archidiecezjalne

Schodząc z zamku ku centrum, mijamy po prawej okazały budynek Wyższego Seminarium Duchownego i wchodzimy na pl. Katedralny. Po lewej stronie znajduje się najstarsze muzeum południowo-wschodniej Polski, eksponujące dzieła sztuki sakralnej. Muzeum Archidiecezjalne nosi imię św. Józefa Sebastiana Pelczara – biskupa, który rozpoczął tworzenie przemyskiej kolekcji i powołał do życia muzeum diecezjalne. Oprowadzają kompetentne osoby duchowne.

Muzeum Archidiecezjalne w Przemysłu

- pl. Katedralny 2 i 3
- <https://muzeum.przemyska.pl>

▼ Zamek w Przemysłu z widocznymi relikwiami romańskiego palatium i cerkwi Włodara Rościszawca

★ Bazylika Archikatedralna

Archikatedra rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela to najstarszy zachowany kościół Przemysła. Była budowana w stylu gotyckim przez niemal sto lat (w XV i XVI w.) na miejscu romańskiej świątyni, której relikwie zachowane są w podziemiach. W XVIII w. została gruntownie przebudowana w stylu barokowym, dobudowano kaplicę Fredrów. Podczas restauracji na przełomie XIX i XX w. regotyzowano prezbiterium. W bazylice znajdują się relikwie biskupa przemyskiego św. Józefa Sebastiana Pelczara. Wierni czczą także figurę Matki Bożej Jackowej. Wnętrze bogato zdobione, okna z witrażami projektu Józefa Mehoffera, imponuje iluzjonistyczna polichro-

mia w kaplicy Drohojowskich. Bardzo atrakcyjne są udostępnione do zwiedzania **podziemia świątyni**. Ukazują one masywne mury romańskiej rotundy, unikatowe i z dbałością odrestaurowane krypty grobowe przemyskich biskupów i wiernych oraz ekspozycję szat liturgicznych. Wejście do krypt w głównym przedsionku archikatedry (wt.–sb. 9.00–15.00 o każdej pełnej godzinie). Na zewnętrznej ścianie świątyni znajduje się „tablica grunwaldzka”, przedstawiająca wjazd króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi do Przemysła. Tło stanowi panorama miasta wykonana na podstawie ryciny z 1618 r.

Od strony prezbiterium archikatedry stoi **Wieża Katedralna** – późnobarokowa

dzwonnica o wysokości 71 m. Odrestaurowana i udostępniona, stanowi doskonały punkt widokowy miasta i okolicy, gdzie można zrobić wyjątkowe zdjęcia – **przez zegarowe tarcze**. By ją zdobyć, należy pokonać 260 stopni.

Wieża Katedralna

- sb.–nd. 10.00–17.00, wt., czw. 9.00–15.00
- 7 zł

Sobór grekokatolicki

Archikatedra św. Jana Chrzciciela to najważniejsza świątynia polskich grekokatolików. Zajmuje dawny barokowy kościół wzniesiony dla jezuitów w XVII w. Po kasacji zakonu kościół był zamknięty, a od 1820 r. zamieniony na magazyn wojskowy. W XX w. odrestaurowany,

CIEKAWOSTKA

Ceramiczny Lis

Na rogu pomiędzy trzema dużymi świątyniami powstała pracownia-kawiarnia Ceramiczny Lis. To inspirujące miejsce, zaangażowane w pozytywne inicjatywy (np. festiwal Wianki w Turnickim). Organizowane są tutaj warsztaty i wydarzenia, można kupić książki i oryginalne rękodzieło, wypić aromatyczną kawę i zjeść smaczny deser.

pełnił funkcję kościoła garnizonowego. Grekokatolikom świątynię przekazał Jan Paweł II podczas wizyty w Przemysłu w czerwcu 1991 r. We wnętrzu umieszczono zabytkowy XVII-wieczny ikonostas z cerkwi w Lubaczowie i dostosowano je do obrządku wschodniego.

★ Karmel

Nad Starym Miastem góruje imponujący kompleks klasztorny, do którego dojeżdżamy przez pl. Czackiego. Karmelitów do Przemysła w 1620 r. zaprosił jeden z najbardziej wpływowych wówczas ludzi w RP, właściciel pobliskiego Krasiczyna, Marcin Krasiccki. Z jego fundacji w 1. poł. XVII w. powstały kościół św. Teresy oraz klasztor. Krasiccki zmarł rok po konsekracji świątyni, został pochowany w jej podziemiach. W 1784 r. zaborcy austriaccy odebrali majątek karmelitom i przekazali go grekokatolikom z przeznaczeniem na katedrę. Klasztor i kościół formalnie powróciły do pierwotnych właścicieli w 1946 r., a faktycznie dopiero w 1990 r. (władze komunistyczne zamieniły klasztor na bursę). W ostatnich latach karmelici odrestaurowali **bogate kościelne wnętrza**, starając się przywrócić mu wygląd sprzed zmian dokonanych na potrzeby Kościoła wschodniego (np. usunięto bizantyjską pseudokopułę

Kup książkę

Poleć książkę

CIEKAWOSTKA

Tu Popiel malował bezpłatnie

Pod nieobecność w mieście karmelitów, w 1884 r. przybyły z Krakowa siostry karmelitanek. Obecnie ich zespół klasztorny sąsiaduje z karmelitami i jest najwyższym położonym obiektem sakralnym w mieście. Do klauzuruowego zgromadzenia (nieopuszczającego murów klasztoru) należy neogotycki kościół Matki Bożej Szkaplerznej z 1900 r., w którym podczas porannych mszy można zobaczyć niedawno odnowione dekoracje ścienne autorstwa Tadeusza Popiela. Ze względu na liczne pożyczki, które zaciągnęły siostry, by wybudować nową siedzibę, artysta nie oczekiwał płatności za swą pracę.

▼ Wypełniona budynkami sakralnymi panorama Przemysła z wieży zegarowej

i odtworzono pierwotny dach świątyni). Wewnątrz kilka barokowych ołtarzy, sztukaterie na sklepieniu, rokokowa ambona w kształcie okrętu, współczesny ołtarz główny i odkrywka fragmentu polichromii w prezbiterium.

Mury miejskie

Do lat 20. XVI w. system obronny Przemysła miał charakter ziemno-drewniany. W 1. poł. XVI w. wzniesiono kamienne mury obronne z dziewięcioma basztami oraz trzema bramami umożliwiającymi wjazd do miasta (Lwowską, Grodzką, prowadzącą na zamek, oraz Wodną nad Sanem). Pod koniec XVIII w. Austriacy nakazali rozebranie niemal całych fortyfikacji. W najlepszym stanie fragmenty kamienno-ceglanego muru zachowały się na tyłach karmelu przy

▲ Fasada soboru grekokatolickiego

ul. Basztowej (przecznica z ul. Komisji Edukacji Narodowej).

Naprzeciw murów miejskich uwagę przykuwa duży neoklasycystyczny gmach. To ponad stuletni budynek dawnego **grekokatolickiego seminarium duchownego**. Na jego tyłach znajduje się kaplica na planie krzyża greckiego, która po przejściu obiektu przez Skarb Państwa (po wysiedleniu ludności ukraińskiej do ZSRR) została przedzielona stropem – w dolnej części urządzono salę gimnastyczną i szatnię, w górnej aulę. W latach 90. XX w. budynek zwrócono grekokatolikom, od 1997 r. kaplica ponownie pełni funkcje sakralne.

CIEKAWOSTKA

Pizzeria Galicyjska

Właściciele istniejącego od 1978 r. lokalu szczerzą się, że przemyską pizzą zaczęli karmić, zanim moda na tę włoską dotarła do Polski. Kultowe miejsce z ul. Franciszkańskiej 20 od dekad oferuje pizzę po przemysku – drożdżowe ciasto z farszem. Do wyboru pieczarki, kiełbasa lub nietypowo kasza. Do popicia barszczyk. Pozycja obowiązkowa dla posiadających gotówkę (wciąż jeszcze nie da sie tu zapłacić kartą).

Łańcut

W historii miastem zarządzały cztery rody: Pileckich, Stadnickich, Lubomirskich i Potockich. Od początku miało szczęście do odwiedzin i inwestycji wielmożnych głów, wszak to tutaj przybył po swoją przyszłą małżonkę, Elżbietę z Pileckich, król Władysław Jagiełło. Nawet światowe wojny łaskawie obeszły się z Łańcutem, a burzliwszym okresem były rządy Stanisława Stadnickiego, zwanego „diabłem łańcutkim” – miasto zostało zrujnowane, co szczęśliwie przekuło się na początek obecnego zamku. Straty po najazdach czy klęskach żywiołowych zawsze były odbudowywane, dzięki czemu powstał różnorodny historyczny krajobraz.

▼ Zamek w łańcutcie

Warto zobaczyć

Fabryka wódek

Kto przyjedzie do Łańcuta pociągiem, zostanie powitany w nietypowy sposób – budynek dworca kolejowego wychodzi wprost na dawną Fabrykę Wódek Polmos – niegdyś flagowego przedsiębiorstwa Podkarpacia. Gorzelnię założyli Lubomirscy w 1784 r. Stawę miastu w XIX w. przynosiła Krajowa Fabryka Wódek, Likierów, Rosolisów i Rumu Alfreda Potockiego. Było to jedyne w kraju miejsce produkcji rosolisów – likierów aromatyzowanych płatkami róż. W latach 90. XX w. produkcja z łańcutkiego Polmosu pokrywała ok. 10%

zapotrzebowania polskiego rynku na trunki wysokoprocentowe. W 1994 r. na terenie obiektu otwarto **Muzeum Gorzelnictwa** – jego zwiedzanie kończyło się degustacją produkowanych tu napitków. W 2004 r. Ministerstwo Skarbu Państwa sprzedało zakład francuskiej grupie Belvedere. W 2020 r. Francuzi odsprzedali fabrykę Amerykanom, którzy bezpłatnie przekazali halę mieszczącą muzeum na rzecz Skarbu Państwa. Muzeum wymaga modernizacji, ale według starosty łańcutkiego powinno zostać przywrócone do zwiedzania w 2023 lub 2024 r.

★ Zamek w łańcutcie

Potężna rezydencja magnacka swą wyjątkowość zawdzięcza m.in. temu, że jest jedną z nielicznych w środkowej Europie, która nie została zniszczona ani przez XX-wieczne wojny, ani w powojennych, niełaskawych dla arystokratycznych majątków, czasach.

Istniejąca obecnie siedziba „panów na łańcutcie” powstała w latach 1629–42 na polecenie potężnego magnata, wojewody ruskiego, Stanisława Lubomirskiego jako nowoczesna rezydencja w typie **palazzo in fortezza**. Budynek mieszkalny flankowały narożne wieże i otaczaly bastionowe fortyfikacje. Ponad sto lat później księżna Izabela z Czartoryskich Lubomirska przekształciła fortecę w **zespół pałacowo-ogrodowy**. Zatrudniła artystów współpracujących z nią także w Puławach. Księżna wypełniła pałac wyszukаныmi dziełami sztuki. Pod koniec XVIII w. Łańcut należał do pierwszorzędnych rezydencji w Polsce. W 1816 r. po śmierci Izabeli Lubomirskiej posiadłość odziedziczył jej wnuk, Alfred Potocki. Kolejna generalna przebudowa i też **wielka modernizacja** dokonana się w czasach Romana Potockiego i jego żony Elżbiety z Radziwiłłów w latach 1889–1911. Zelektryfikowano zamek, wnętrza przekształcono do oglądanego dziś stanu,

elewacja zyskała neobarokowy kostium, powiększono park.

Na początku XX w. łańcucki zespół pałacowo-parkowy zajmował prestiżowe miejsce wśród najbardziej luksusowych rezydencji na kontynencie europejskim. Gościł przedstawicieli rodów królewskich, arystokratów, znanych dyplomatów. Ostatni z ordynatów, Alfred III Potocki, musiał opuścić włości w 1944 r., wyemigrował do Szwajcarii. W zamku mieścił się sztab Wehrmachtu, a po wojnie zamieniono go na muzeum.

Muzeum-Zamek w Łańcutcie słynie z reprezentacyjnych wnętrz mieszkalnych wypełnionych bogatymi kolekcjami malarstwa i grafiki, mebli, sreber, porcelany, instrumentów muzycznych. Można zobaczyć **wspaniałe księgozbiory**, klasycystyczną salę balową, wielką jadalnię, a w podziemiach **łaźnie rzym-**

skie – prywatne spa Alfreda Potockiego. To także jedyna rezydencja na świecie z zachowanym **kompleksem hippicznym** z oryginalną **powozownią**. W reakcji na wysiedlenia ludności ukraińskiej i zagładę cerkwi w Łańcutcie utworzono **zbiory sztuki cerkiewnej**. Część z nich jest eksponowana w budynku dawnych stajni cugowych. Całość otacza stary maulowniczy **park w stylu angielskim**, kryjący m.in. ujeżdżalnię, storczykarnię, dawny dom ogrodnika. W parku rosną nietypowe okazy drzew – rodzimych i egzotycznych. Na zwiedzenie zamku warto zarezerwować większość dnia.

Muzeum-Zamek w Łańcutcie

- ul. Zamkowa 1, kasy: Maneż, ul. 3 Maja 10
- <http://zamek-lancut.pl>
- Poszczególne ekspozycje mają różne godziny otwarcia, a także oddzielne bilety wstępu, szczegóły na stronie internetowej.

▼ Ogrody pałacowe

▲ Pałac w Łańcutcie, Salon Narożny

★ Synagoga

Przepełnieni bogactwem zamku, łatwo możemy przegapić sąsiadującą z nim perelkę – stojącą w samym centrum miasta skromną z zewnątrz synagogę. Niepozorna bryła skrywa **jedno z najlepiej zachowanych wnętrz synagogałnych** w Europie Środkowej. Została wzniesiona w 1761 r. z fundacji Stanisława Lubomirskiego, męża Izabeli Czartoryskiej, a uratowana przed zniszczeniem dzięki prywatnym koneksjom Alfreda Potockiego. Dwupoziomowa barokowa budowla składa się z głównej sali modlitwowej, sali zebrań kahału (pełniącej też funkcję bet midrasz – domu nauki) i przedsionka na parterze oraz babińca na piętrze. W głównym wnętrzu wzrok przykuwa zachowana w centralnym miejscu **architektoniczna bima** (podwyższenie, z którego równie dekoracyjny aron ha-kodesz (wnęka na zwoje Tory). Ściany i sklepienia zdobią barwne stiukowe ornamenty i polichromie z czasu powstania, a także

teksty modlitw pomiędzy arkadami. W przedsionku złożono macewy uratowane z cmentarzy zbezczeszczonej przez hitlerowców.

Synagoga

- pl. Sobieskiego 16
- V–IX wt.–sb. 12.00–17.00, nd. 14.00–17.00; poza sezonem zwiedzanie możliwe po uzgodnieniu telefonicznym, tel. 601 176 351
- cegietka na konserwację: 10 zł

Plac Sobieskiego

Wchodzimy na wschodnią pierzeję placu Sobieskiego, uważanego za **pierwotny rynek miasta**, lokowanego ok. 1349 r. Na ławeczce po lewej siedzą bracia Cetnarscy, zasłużeni dawni burmistrzowie Łańcuta i jego honorowi obywatele. Po ich prawej stronie w kamienicy lekarza Ignacego Arca z 1900 r. mieści się Urząd Miasta. Na północnym skraju placu zwraca uwagę elegancki gmach dawnego **Kasyna Urzędniczego** Ordynacji Łańcuckiej z ostatniej dekady XIX w. Dziś dział

Przyroda Bieszczadów

Wyjątkowość Bieszczadów w skali gór Polski wynika z niewystępujących gdzie indziej rozległych połonin – unikalnych górskich łąk położonych ponad górną granicą lasu. Na połoninach, nasłonecznionych skałach, w dolinach górskich potoków i zachowanych fragmentach puszczy karpackiej rosną rzadkie gatunki roślin wschodniokarpackich i wysoko-górskich. Turystów przyciągają tajemnicze niezamieszkałe doliny, leśne ostępy, trudne historie przymusowych wysiedleń oraz życiorysy osób, które zdecydowały się rzucić wszystko i wyjechać w Bieszczady, by żyć bliżej potężnej przyrody.

Jej różnorodność jest zabezpieczana różnymi formami ochrony. Istniejący od 1973 r. i czterokrotnie powiększany, Bieszczadzki Park Narodowy jest obecnie największym górnym parkiem narodowym w Polsce (29 200 ha, czyli niemal 300 km²). Funkcję jego otuliny (ponad 550 km²) pełnią dwa parki krajobrazowe powołane w 1992 r.: Ciśniańsko-Wetliński (obejmujący pasma Wysokiego Działu i Łopiennika) oraz Doliny Sanu (z pasmem Otrytu). Wszystkie trzy parki należą do Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Karpaty Wschodnie, zrzeszającego także słowacki Park Narodowy Połoniny oraz Użański Park Narodowy i Nadsański Park Krajobrazowy po ukraińskiej stronie granicy.

Tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym, krajobrazowym czy kulturowym są chronione także w ramach rezer-

watów przyrody. Na terenie Bieszczadów i bieszczadzkiego przedgórze utworzono kilka rezerwatów krajobrazowych, po których spaceruje dostarczą niezwykłych widoków. W Bieszczadach warto zobaczyć najrozleglejszy w tej kategorii rezerwat Sine Wiry w przełomowych odcinkach Wetlinki i Solinki (parking w Polankach), niewielki Gołoborze z naturalnie występującym rumoszem skalnym (nieopodal Baligrodu), Zwieżło z Jeziorkami Duszażyńskimi (czerwony szlak z Duszażyń, 1 godz. 20 min), Przełom Ostawy pod Duszażyń (parking w Duszażyń, dojazd od północy), a w okolicy Myczkowiec Przełom Sanu pod Grodziskiem i Nad Jeziorem Myczkowieckim (dojście do obu od Zwierzynia oraz zapory w Myczkowcach). Ze Zwierzynia można też dojść do rezerwatu Grąd w Średniej Wsi, a nad drogą do Bóbrki znajduje się Koziniec ze świetnym widokiem na Jezioro Myczkowieckie.

W dolinie Sanu, na malowniczym odcinku rzeki meandrującej między wsiami Krywe i Rajske, utworzono faunistyczny rezerwat Krywe z bogatą florą i fauną, w tym niejadowitym wężem Eskulapa (największym w Polsce). W sąsiedztwie leśny rezerwat Hulskie im. Stefana Myczkowskiego z potężnymi drzewami pomnikowymi (dojazd do Sękowca od Lutowsk). Wiosną jednym z urokliwszych miejsc w Bieszczadach jest rezerwat florystyczny Śnieżycza wiosenna w Dwerniczku – objęta ochroną łąkę porastają łany białych kwiatów. W górnym biegu Sanu pięć rezerwatów chroni torfowiska wysokie.

Kup książkę

Poleć książkę

Są to kolejno: Zakole, Łokieć, Dźwiniacz, Tarnawa i Litmirz. Wzdłuż granicznej doliny wiedzie ścieżka przyrodniczo-histeryczna „Tarnawa Niżna – Dźwiniacz Górny”. Po torfowisku Tarnawa wyznaczono dwie ścieżki edukacyjne z kładkami (obowiązuje bilet wstępu do Bd PN, obok płatny parking).

Nie brakuje rezerwatów leśnych, m.in. skupiska cisa chronią Cisy na górze Jawor i Woronikówka, a wyjątkowo nisko rosnące krzewy olszy zielonej Olsza kosa w Stężnicy (wszystkie trzy nieopodal Baligrodu). Rezerwat Olszyna łęgowa w Kalnicy obejmuje jedyny w Bieszczadach górski las łęgowy. Postulowane jest utworzenie kolejnych dwóch rezerwatów: w przelomie Sanu pod Tołstą, w sąsiedz-

twie rezerwatu Krywe, oraz w dolinie potoku Olchowatego, między Duszatynem a Chryszczatą.

Placówkami, w których w towarzystwie edukatorów można zapoznać się z bieszczadzką fauną i florą, są Muzeum Przyrodnicze i Ośrodek Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych (otwarte latem 2022 r. po kompleksowej rewitalizacji), pawilon wystawowy Centrum Promocji Leśnictwa i pokazowa zagroda żubrów w Muczmem, Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie „Knieja” w Nowosiótkach. Pod gołym niebem w Zatwarnicy zorganizowano Ekomuzeum „W krainie Bojków” ze ścieżką przyrodniczo-histeryczną „Hylaty”.

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Kup książkę

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Podkarpacie

Podkarpacie nawet nazwą nierozzerwalnie związane jest z wielkim łańcuchem górskim. Położenie na wschodnich rubieżach kraju oraz przedpołu Karpat, dających źródła górskim rzekom, które czym bardziej na północ, tym rozlewają się szerzej i płyną leniwiej, wykreowało niepowtarzalny sposób życia i koloryt regionu. Znajdziemy tutaj okazałe magnackie rezydencje, urokliwe drewniane cerkwie - namacalny ślad po wysiedlonych mieszkańcach, bogato fundowane świątynie oraz zachwycającą przyrodę Bieszczadów i Beskidu Niskiego.

ebook dostępny na:

ebookpoint

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdzoza.pl/promocje>
Przewodniki naschetywicy czytane:
• <http://bezdzoza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdzoza.pl/newsletter>

Księgarnia Internetowa:
<http://bezdzoza.pl>

ISBN 978-83-283-9845-0

9 788328 398450

Cena: 39,90 zł